

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 2. juli 2012

J.nr.: 323-0001

Indberetning juni 2012

Politiske forhold

Usikkerhed om nultolerance

Partierne i landsstyrekoalitionen – IA, Demokraterne og Kattusseqatigiit Partiiat – knæsatte med den såkaldte Qoornoq-aftale af 31. juli 2010 den herskende politik om, at der ikke må ske udvinding af mineraler med radioaktivt indhold, førend der foreligger tilstrækkelige oplysninger om de sundheds- og miljømæssige konsekvenser af en sådan udvinding.

Efter udtalelser til de grønlandske medier fra landsstyremedlemmet for råstofområdet, Ove Karl Berthelsen, opstod der imidlertid usikkerhed om landsstyrets holdning til nultolerance-spørgsmålet. Det fremgik af en artikel i avisen AG, at landsstyret ville være parat til at vurdere ændringer i nultolerance-politikken, hvis relevante data viste, at udvinding kunne ske på forsvarlig vis. Berthelsens udtalelser relaterede sig konkret til det australske selskab Greenland Minerals and Energy, som ventes at ville ansøge om tilladelse til at udvinde sjældne jordarters metaller og uran i Kvanefjeldet ved Narsaq. Fastholdes nultolerancepolitikken, vil det ikke være muligt for selskabet at opnå tilladelse. Det menes dog ikke, at selskabet vil have ressourcer til at indgive ansøgning i år, og spørgsmålet er derfor indtil videre af teoretisk karakter.

Berthelsens udtalelser gav anledning til betydeligt røre. Koalitionspartiet Demokraterne bød en opblødning i nultolerancepolitikken velkommen, mens partiet IAs politiske ordfører, Aqquaaq B. Egede, i en pressemeddelelse slog fast, at partiets holdning var uændret. Heroverfor stod udtalelser fra MF for IA Sara Olsvig, som mente, at det på længere sigt ville være vanskeligt at fastholde nultolerancepolitikken. Oppositionspartiet Siumut, som ikke er med i Qoornoq-aftalen, benyttede anledningen til dels at fremstille IA og hele koalitionen som værende i splid med sig selv, dels at rette fornyet kritik mod landsstyrekoalitionens generelle politik på råstofområdet.

Ved et hastigt indkaldt pressemøde 29.juni afviste landsstyreformanden, at der var tale om ændringer i nultolerancepolitikken. Han hæftede sig dog ved, at Qoornoq-aftalen lægger op til, at der sker løbende vurdering af spørgsmålet. Han ville således ikke afvise, at spørgsmålet ville blive taget op, hvis der indkom en konkret ansøgning, som gav anledning hertil. Landsstyreformandens udtalelser markerede en foreløbig afslutning på den ophedede debat.

En læserundersøgelse på Sermitsiaq online antyder, at uroen har skabt tvivl hos vælgerne. Til spørgsmålet ”Svækker polemikken om nultolerancepolitikken IA?” har 62 % af de 436 deltagende svaret, at IA er svækket.

Kina-Grønland: Utilfredshed med manglende inddragelse i Hu-besøg

I forbindelse med Kinas præsident Hu Jintaos officielle besøg i Danmark udtrykte landsstyreformand Kuupik Kleist utilfredshed med, at Grønland ikke var inddraget i besøget, idet han forudsatte, at spørgsmål vedrørende Arktis og Grønland ville indgå i de politiske drøftelser. Sagen medførte endvidere betydelig kritik af den danske holdning i de grønlandske medier og på de sociale medier, idet det var opfattelsen at Kinas primære bevæggrund for at besøge Danmark måtte være kinesisk interesse i Grønland og Arktis. Denne opfattelse understøttedes af en række artikler i danske medier, som spekulerede i, at den kinesiske præsidents besøg i Danmark bl.a. ville føre til konkrete aftaler med kinesiske investorer i den grønlandske infrastruktur for million- eller endog milliardbeløb.

Såvel landsstyreformanden som landsstyremedlemmet for finanser har afvist, at der har været tale om henvendelser fra kinesiske eller andre udenlandske investorer. Kleist kaldte ved et pressemøde 29. juni disse forlydender for ‘lystløgner-historier’ og mente, at ’der er gået selvsving i det hele’. Naalakkersuisoq for Finanser Maliina Abelsen fastslog i en pressemeddelelse, at der ikke er truffet beslutninger om udenlandske investeringer i den grønlandske infrastruktur, men at landsstyret aktuelt forhandlede et lån på 350 mio DKK med Nordisk Investeringsbank til finansiering af et vandkraftværk i Ilulissat (se endvidere nedenfor). Også landsstyremedlem for infrastruktur, Jens B. Frederiksen, tog afstand fra spekulationerne. Han påpegede, at det beløb – 1,3 mia DKK – som kinesiske investorer ifølge en artikel i Berlingske Business skulle være parate til at investere i Grønland, er det samme tal som fremgår af Transportkommissionens betænkning som den samlede pris for tilpasninger i Grønlands infrastruktur. Landsstyremedlemmet afviste ligeledes, at der havde været drøftelser om kinesiske investeringer under besøg af Kinas minister for jord og ressourcer (jfr indberetning for april 2012) under dennes besøg i Grønland.

EU-Grønland: Kommissær-besøg, hensigtserklæring

EU-kommissær for maritime anliggender og fiskeri Maria Damanaki besøgte Grønland i dagene 7.-9. juni. Besøget fandt sted på baggrund af vellykkede forhandlinger om en ny fiskeriprotokol, der træder i kraft næste år. Besøget, der omfattede besøg i Ilulissat og møder på politisk niveau i Nuuk, havde fokus på mulige samarbejdsflader inden for forskning, miljø og bæredygtig udvikling. Under opholdet i Nuuk besøgte kommissæren Grønlands Naturinstitut, ligesom hun mødtes med Inuit Circumpolar Conference om udfordringer og muligheder for oprindelige folk i Arktis i lyset af klimaforandringerne.

EU-kommissær for erhverv Antonio Tajani underskrev 14. juni sammen med landsstyreformand Kuupik Kleist en hensigtserklæring om samarbejde om Grønlands råstoffer. Aftalen, som af kommissær Tajani blev betegnet som indledningen til 'et godt ægteskab', omfatter endvidere analyse af infrastruktur og investeringsbehov i Grønland i forbindelse med udnyttelse af råstofferne, samarbejde om geologisk viden, opbygning af kompetencer og analyse af miljømæssige spørgsmål og sociale effekter relateret til minedrift.

Hensigtserklæringen er første skridt mod en egentlig samarbejdsaftale mellem EU og Grønland på mineralområdet. Aftalen indebærer tilførsel af betydelige midler til samarbejdsområderne – EU-Kommissionens forslag er 218 mio euro – i perioden 2014-20.

På et pressemøde i forbindelse med underskrivelsen lagde kommissær Tajani vægt på, at samarbejdet mellem EU og Grønland på området medvirkede til at sikre den fri tilgængelighed af råstoffer på verdensmarkedet. Landsstyreformanden mente, at samarbejdet styrkede Grønlands position: - *Vi placerer os rigtig godt i forhold til den internationale konkurrence. Snakker vi forholdet til Kina og til EU, så er vores kontakter med EU en styrkelse i forhold til vores eventuelle samarbejde med Kina og omvendt, fordi når vi har flere som bejler, og som konkurrerer om at komme ind i den grønlandske mineralsektor, er det klart en styrkelse af Grønlands position.*

Samarbejdsaftalen forventes at være udarbejdet indenfor et års tid.

Erhverv og Økonomi

NIB-lån til vandkraft

Landsstyremedlem for finanser underskrev ultimo juli en låneaftale på 350 mio DKK mellem Nordisk Investeringsbank og Grønlands Selvstyre. Lånet har en løbetid på 15 år, og renten er låst fast i de første 7 år. Lånet skal anvendes til anlæggelse af et vandkraftværk ved Ilulissat. Når værket bliver færdiggjort i 2013 vil der være vandkraftforsyning i Grønlands 4 største byer og derudover også i Narsaq og Tasiilaq.

Landsstyremedlemmet lagde i en udtalelse vægt på, at det ny vandkraftværk lever op til principperne i landsstyrets gælds- og investeringsstrategi og er et eksempel på, at finanspolitisk holdbarhed og miljømæssig bæredygtighed kan gå hånd i hånd.

Sociale anliggender

Kammagiitta – Fri for mobberi

Hendes Kongelige Højhed Kronprinsessen aflagde i starten af juni besøg i Ilulissat og Saqqaq for at markere, at Mary Fondens projekt Fri for Mobberi nu er implementeret på skole- og daginstitutionsområdet i hele Grønland. HKH Kronprinsessen var ledsaget af repræsentanter for Red Barnet og LEGO Fonden, som har ydet betydelig økonomisk støtte til udviklingen af projektet, der på grønlandsk har fået navnet Kammagiitta.

Landsstyremedlem for uddannelse Palle Christiansen deltog i besøget og fremhævede, at Kammagiitta er et vigtigt element i landsstyrets arbejde for at bedre børns og unges vilkår og for at bryde den sociale arv.

HKH Kronprinsessen blev overalt mødt med stor begejstring og glæde, og det fremgik, at projekt Kammagiitta overalt opfattes som et meget brugbart værktøj.

Politi og retsvæsen

Håb om flere kommunefogeder efter forbedrede vilkår

Rigspolitiet har med virkning fra 1. juli gennemført en forbedring i vederlæggelsen af kommunefogeder i Grønland. Dette medfører hos Politiet i Grønland en forventning om, at det vil være muligt at besætte de mange tomme kommunefogedstillinger. Der er aktuelt 19 bygder, som ikke har en kommunefoged.

Foruden timelønnen har kommunefogederne indtil nu modtaget mellem 7.300 og 50.000 kr. i vederlag om året, men fremover vil vederlaget stige til en fast sats på 75.000 kr. om året. Ved fuld bemanning vil ændringen betyde en samlet merudgift på 5 mio kr.

Politiet i Grønland oplyser, at man agter at tilbyde mere uddannelse, så kommunefogederne bliver bedre rustet til at varetage deres opgaver i bygderne. Endvidere vil man se på muligheder for forbedring af arbejdsforholdene.

Navne

Dødsfald

Tidligere formand for Grønlands Landsting, fanger **Bendt Frederiksen**, afgik 8. juni ved døden i en alder af 72 år. Bendt Frederiksen var medlem af Landsrådet fra 1975 og frem til indførelsen af hjemmestyret. Han var herefter medlem af Landstinget fra 1979 og frem til 1995, hvoraf han bestred posten som Landstingets formand i fire år.

Journalist, forfatter, politiker og samfundsdebattør **Jørgen Fleischer** døde 27. juni, dagen før sin 88-års fødselsdag. Jørgen Fleischer var i en årrække redaktør for Atuagagdliutit/Grønlandsposten og var desuden med til at grundlægge avisen Sermitsiaq. Han har i alle årene aktivt deltaget i samfundsdebatten og var bl.a. medstifter af Grønlands første egentlige politiske parti, Inuit-partiet, i 1963. Derudover har han skrevet flere bøger og var i 2000 nomineret til Nordisk Råds litteraturpris. Jørgen Fleischer har indtil det allersidste skrevet skarptskårne klummer og kommentarer for Sermitsiaq.

Ny udenrigsdirektør

Landsstyret har besluttet at ansætte den 39-årige Kai Holst Andersen som direktør for Selvstyrets udenrigsdirektorat med virkning fra 1. januar 2013. Kai Holst Andersen er uddannet cand.techn.soc. fra RUC og M.Sc i International Relations fra London School of Economics and Political Science. Bachelorgraden er gennemført på University of Sussex.

Kai Holst Andersen har tidligere været ansat i A.P.Møller-Maersk Air, på Risø, fra 2001-2008 i Europakommissionen i forskellige funktioner, og i perioden 2009-2010 afdelingschef i Udenrigsdirektoratet, Grønlands Selvstyre. Kai Holst Andersen er i dag ansat i EU's fælles udenrigstjeneste, som særlig rådgiver for en af generaldirektørerne i EU's fælles udenrigstjeneste med ansvar for globale og multilaterale spørgsmål.

Udenrigsdirektoratet's hidtidige direktør, Inuuteq Holm Olsen, der ikke har ønsket at søge om forlænget åremålsansættelse, fortsætter frem til 1. januar 2013.

Dekoreringer

Ved en højtidelighed på Grønlands Repræsentation i København tildeltes ceremonimester, kammerherre **Christian Eugen-Olsen** landstingets hæderstegn Nersornaat i sølv. Formanden for Grønlands Landsting Josef Motzfeldt motiverede tildelingen med, at Eugen-Olsen har bidraget til det moderne Grønlands kulturelle og uddannelsesmæssige udvikling.

Landstingets formandskab har endvidere tildelt korleder mm **Gerth Pîvât** Nersornaat i sølv for fortjenstfuld indsats på kulturområdet, herunder i særlig grad for Pîvâts arbejde for sikring af den særlige østgrønlandske kulturarv.

Ny bestyrelsesformand for Grønlands Naturinstitut

Landsstyret har udpeget læge **Gert Mulvad** som ny bestyrelsesformand for Grønlands Naturinstitut, Pinngortitaleriffik pr. 1. juni 2012 og tre år frem.

Gert Mulvad er ansat som læge på Dronning Ingrid's Hospital. Som mangeårigt medlem af Kommissionen for Videnskabelige undersøgelser i Grønland har han fulgt udviklingen af Grønlands Naturinstitut og Klimaforskningscenteret, bl.a. fordi flere forsknings- og PhD bevillinger til Naturinstitutet er givet gennem KVUG. Som medlem af Arktisk Råds arbejdsgruppe AMAP Human Health og formand for Grønlands Ernæringsråd har Gert Mulvad ligeledes haft en tæt relation til Naturinstitutet.

Gert Mulvad afløser Lene Kielsen Holm på posten som bestyrelsesformand.

Uddeling af Selvstyrets kulturpris

Grønlands Selvstyres kulturpris blev uddelt på Grønlands nationaldag den 21. juni 2012.

Kulturprisen gik i år til billedkunstneren **Anne-Birthe Hove** og musikerens **Ole Kristiansen**.

Med venlig hilsen

Mikaela Engell